Posudek diplomové práce

Název práce:AKTIVNÍ SLOVNÍ ZÁSOBA VZTAHUJÍCÍ SE K VNÍMÁNÍ TĚLES U DĚTÍ VE VĚKU 5 – 6 LET
Autor : bc.Dana Skalová
Studium: navazující magisterské
Obor studia: Pedagogika předškolního věku
Vedoucí práce: PhDr. Michaela Kaslová

Předložená diplomová práce má tři stěžejní části: část teoretickou o rozsahu 20 stran, část metodologickou o rozsahu 3 stran a praktickou část 88 stran, ke kterým je připojeno 20 stran příloh. Práce tématicky v určitém smyslu navazuje na autorčinu bakalářskou práci Vnímání tvaru drobných předmětů u pětiletých dětí, autorka se d diplomové práci zaměřuje na jazykové prostředky, kterými se dítě snaží vyjádřit to, co na dílech stavebnice – modelech geometrických těles – vnímá. Tomu i podřizuje výběr témat v **Teoretické části**, ve které dominují oblasti vnímání (včetně vnímání a rozlišování tvarů) a kognitivní zrání dítěte předškolního věku, rozvoj slovní zásoby. V Teoretické části autorka prokázala schopnost čerpat z více zdrojů, poukázat na různé myšlenkové proudy a zaujmout k nim postoj, tím i prezentovala východiska, na kterých staví následný experiment. **Metodologická část** uvádí východiska práce, vymezuje výzkumné problémy, formuluje dvě hypotézy a k nim připojuje úkoly, metody práce, podmínky experimentu včetně osnovy jeho scénáře.

Velmi cennou části je **Praktická část,** ve které autorka popisuje systematické zkoumání problému a podrobně analyzuje získaná data. Kladem práce je komplexnost přístupu. Autorka si plně uvědomuje, co vše (viz Teoretická část) může na dítě působit, co může spolupůsobit na výkon dítěte. Stručně, přehledně je charakterizován sledovaný vzorek dětí. Na straně 37 je uvedena fotografie používaného materiálu, na následujíc straně 38 je uveden v tabulce jeho popis včetně zavedení jednotlivých znaků, k tomu je přiložena záložka s kopií tabulky , tak aby ji měl čtenář stále při ruce. Přesto se domnívám, že by bylo technicky možné umístit tabulku pod fotografii. Oceňuji výběr materiálu: týž tvar v různých barvách a velikostech, kromě euklidovských těles i tělesa neeuklidovská. Zvolené znaky pro označení vybraných objektů jsou snadno dekódovatelné, jelikož se opírají o jednotný systém kódování. Rozpracování scénáře reflektuje citlivý přístup autorky k dané věkové skupině. Do scénáře je zařazeno celkem 31 úkolů, což ovlivnilo rozsah této části. Takový počet úkolů vytváří podmínky pro zisk bohatého materiálu k analýze a současně výrazně eliminuje výskyt náhody v reakci dítěte.
U každého úkolu je popsán sledovaný model, tedy je uvedeno, co může od dotázaného očekávat, z tabulek příloze můžeme vysledovat, co z charakteristik dítě nakonec registrovalo a jak to vyjádřilo. Velmi cenným materiálem jsou v tomto smyslu tabulky v přílohách. Autorka dokonce použila barev tak, aby čtenáři umožnila rychleji data v tabulce porovnat a případně propojit s její analýzou jak dílčí, tak závěrečnou. Na konci každého úkolu je shrnutí dat a dílčí analýza. K dílčím shrnutím slouží celkem 77 tabulek, které přísluší k jednotlivým úkolům (2 či 3 tabulky ke každému úkolu).

Diskuse přináší nové pohledy na sledované modely (viz 7 tabulek) – a lze tak pohlížet na modely různým způsobem (například: bezproblémové a stimulující diskusi). Zajímavé je zaměňování situací pro 3D a 2D, což autorka interpretuje dvojím možným způsobem, je třeba ocenit její uvážlivost v interpretaci. Pro pojmotvorný proces je neopominutelné hledisko dutosti/plnosti a podobně (ne)závislost tvaru na velikosti a barvě modelu. Užité jazykové prostředky jsou dále charakterizovány (slovní druhy, metafory, spojení výrazů a podobně).
Popis experimentu je dostatečně podrobný na to, aby mohl být opakován ve srovnatelných podmínkách. Volbou dvou mateřských škol autorka vyloučila vliv jediné učitelky na použitá slova, porovnání použitých slovních obratů na obou mateřských školách umožňuje i na sledovaném počtu dětí odhalit dominantní tendence ve vyjadřování, což je patrné z uvedených tabulek a což dokládá i jejich komentář. Autorka v analýze vyčleňuje dva typy vyjadřování spjaté se způsobem dětského vnímání: globální vnímání spojené se slovy označujícími celek a analytické vážící se na více charakteristik pojených k jednotlivým částem sledovaného celku.

Práce řeší původní problematiku a přináší řadu nových informací významných jak pro předmatematickou výchovu a jazykovou výchovu v mateřské škole, tak pro didaktiku matematiky.
Použitá literatura je dostatečně bohatá, správně uvedena i citována.
Jazyk práce je pěkný, věcný a současně čtivý. Z hlediska gramatického jsou jen drobné připomínky (nejednotně skloňováno slovo popis str. 95 podle vzoru les, na straně např. 85 podle vzoru hrad; místy chybí čárky).
Členění práce je funkční a přehledné.

Doporučuji autorce publikovat hlavní myšlenky, které uvádí v diskusi. V publikaci i u obhajoby doporučuji uvést aktivity, které by podle autorky mohly být zařazeny do práce mateřských škol, důvod výběru a charakteristiky aktivit zdůvodnit. Práci doporučuji k účasti na mezinárodní soutěži SVOČ.

Diplomová práce splňuje všechny požadavky kladené na tento druh práce a práci doporučuji k obhajobě.

Hodnocení:

V Praze dne 10. prosince 2010

dr. Michaela KASLOVÁ
vedoucí práce, KMDM